

Thorvald Staunings tale til Folkeforbundets Plenarforsamling

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

4. september 1929

Sted

Haag

Hr. Præsident, mine Damer og Herrer. Idet jeg atter bestiger denne Talerstol, fra hvilken jeg allerede en Gang tidligere har haft den Ære at tale til denne høje Forsamling, vil jeg gerne i den Regerings Navn, som jeg har den Ære at staa i Spidsen for, bringe en hjertelig Hilsen, baaret af en oprigtig Sympati for og Tillid til de høje og nye Idealers, som Folkeforbundet er kaldet til at virkeliggøre til Gavn for Menneskeheden, der indtrængende ønsker at se de Forhaabninger realiseret, som den nærer overfor det.

Vi befinder os paa den 10de Forsamling. Forbundets Arbejde udviser allerede et righoldigt Materiale, idet den har givet os stærke historiske Holdepunkter til at bedømme Karakteren af de gennemløbne Stadier med deres Ængstelser, deres Glæder og tillige deres Skuffelser og til at afstikke nye Mærkepæle for Fremtiden, uden hvilke den Vej, der skal følges, kun vilde blive mørk og fuld af Farer, uden hvilke selve Forbundets Liv ikke vilde være sikret, thi det maa for at fortsætte sin Eksistens stadig give Beviser paa sin Levedygtighed.

Man har det Indtryk, at det er nødvendigt at gøre nye Anstrengelser, dersom man i de store Masser vil bevare Tilliden, hvorpaa Folkenes Forbunds Autoritet hviler. Det vilde efter min Overbevisning være en meget stor Ulykke, hvis denne Forbundets Autoritet skulde blive svækket, og jeg ønsker, at det Folk, som jeg repræsenterer, deltager saa stærkt som muligt i Folkeforbundets Arbejde. Men netop fordi jeg tror paa Forbundets Betydning, og fordi jeg ønsker at se dets Betydning forøget, skal jeg tillade mig at gøre nogle Bemærkninger om Midlerne til at befæste dets Autoritet.

Tillad mig først et Øjeblik at kaste et Blik tilbage. I de tre første Aar blev der udført et kæmpemæssigt Arbejde for selve Folkeforbundets Organisation, forbundet med et umaadeligt Arbejde for Rekonstruktionen af Europa, der endnu var helt desorganiseret af Krigens Virkninger. Jeg mindes med Ærbødighed de store Statsmænd, som har stillet deres rige Indsigt til Tjeneste for dette dobbelte Arbejde. Adskillige af dem ser vi ikke mere i vor Kreds; men vi har paa den anden Side den Tilfredsstillelse paany iblandt os at hilse en af Forbundets betydeligste Medarbejdere i denne saa farlige af alvorlige Vanskeligheder opfyldte Periode. Jeg tænker paa Lord Cecil, hvis ædle Personlighed og høje Idealer for bestandig har sikret ham en Hædersplads i denne Institutions Annaler.

Men denne Begynderperiode, hvor man helbredte saa mange Saar, samtidig med, at Rejsningen af den nye Bygning blev solidt paabegyndt, var ledsaget af en af de farligste politiske Udviklinger i Europa, en Situation, som fik de største og mest berømte Talere til at udtrykke en alvorlig Ængstelse for Fremtiden.

Siden dette Tidsrum har et politisk Sanerings- og Afspændingsarbejde kunnet følge sin Kurs langsomt og sikkert saavel ved Hjælp af Forbundets Organer: Raadet, Sekretariatet og den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje, som ved de Kræfters Hjælp, som er blevet stillet til Raadighed udenfor Forbundet, men som handler fuldkommen i dets Aand. Jeg tænker særlig paa den Hjælp, der er blevet ydet Fredsarbejdet ved Kellogg-Pagten.

Lad mig dernæst, mine Damer og Herrer, et Øjeblik dvæle ved Forbundets Universalitet, som vi alle stræber efter, for at se, hvilke Fremskridt der er gjort i de Aar, der er gaaet siden Forbundets

Stiftelse. Vi begyndte med 42 Medlemmer og tæller nu 54. Aaret 1926 bragte os Tysklands værdifulde Medvirken.

Men der er en indirekte Universalitet, som viser sig mere og mere ved Samarbejde fra de Staters Side, der ikke er Medlemmer, paa Konferencer og i Kommissioner, som har været samlet og endnu samles under Forbundets Auspicer. Dette synes mig et godt Varsel ikke blot for Fremtiden, men ogsaa for det nuværende Tidspunkt, et uafviseligt Tegn paa den voksende Interesse, som hele Verden, følgelig ogsaa Ikke-Medlemmerne, nærer for Folkeforbundets Virksomhed. Det er tillige et Bevis for dets voksende Anseelse i de forløbne ti Aar.

Efter at jeg saalees har skitseret, hvad jeg havde at sige om Forbundets Vækst gennem de første ti Aar, det har eksisteret, vender jeg mig mod Fremtiden, og, som jeg sagde, da jeg begyndte:

nogen Fornyelse synes mig meget ønskelig for at garantere Forbundets Levedygtighed, ja, selve Forbundets Eksistens.

I Forbundets første Aar konstaterede man en naturlig Tilbøjelighed til at koncentrere Arbejdet saa at sige i Raadet og i Kommissioner, det var nedsat af dette, og hvori de Stater, der var Medlemmer af Raadet, udøvede en overvejende Indflydelse. Man frygtede for at lade Forsamlingen spille en for betydelig Rolle. Følgen heraf har været, at man forøgede Raadsmedlemmernes Antal i højere Grad, end mange af os finder ønskeligt, og at Kampene for at besætte Pladserne i Raadet er blevet en af de mindst tilfredsstillende Sider i Folkeforbundets Liv.

Kunde man ikke overvinde disse Vanskeligheder ved at give Forsamlingen en mere fremtrædende Rolle? De fleste af de arbejdende Kommissioner er nedsat af Raadet. Deraf følger naturligt, at

i mange Tilfælde er det Raadets Medlemmer der er repræsenterede deri, og at der kun bliver meget lidt Adgang for de andre Stater. Jeg tillader mig i Ærbødighed at henstille, at man i visse Tilfælde udnævner Kommissioner sammensat saavel af Medlemmer udpeget af Raadet som af Medlemmer valgt direkte af Forsamlingen. Man vilde saaledes opnaa et mere intimt Samarbejde mellem Repræsentanterne for et vist Antal Stater, udover hvad man opnaar ved den bestaaende Metode. Dette vil efter min Mening være en Fordel for Forbundets regelmæssige Arbejde. Kunde man ikke lade dette Spørgsmaal undersøge af Iste Kommission eller, dersom man mener, at det ikke endnu er modent til en saadan Undersøgelse, vilde det da ikke være muligt at henvise det til Undersøgelse i Sekretariatet og i Raadet?

Et andet Spørgsmaal, som synes mig at fortjene Deres Opmærksomhed, er de Konventioner, der er vedtaget af denne Forsamling og af Arbejdskonferencen. Antallet af de vedtagne Konventioner er i Dag meget stort, men mange af dem er endnu ikke blevet ratificeret og har derfor ikke virket, som man kunde haabe.

Det er naturligt, at i mange Tilfælde fordrer Ratifikationen en vis Tid. Mange Konventioner nødvendigør Ændringer i Landenes Lovgivning, og der maa Tid til for omhyggeligt at forberede Tilpasningen af Lovgivningen i Konventionernes Aand. Men selv om man anerkender disse Vanskeligheder, kan man ikke nægte, at Forskellen paa Antallet af Konventioner og Ratifikationer er meget stor. Flere af de omhandlede Konventioner er Udtryk for de Løfter, der blev givet Folkene ved Fredsslutningen i 1920 og Folkeforbundets Skabelse. Visse af disse Konventioner er blevet vedtaget her med Enstemmighed og Begejstring, men de er endnu ikke blevet sat i Kraft i alle Stater, der er Medlemmer af Nationernes Forbund.

Jeg indrommer gerne, at ogsaa Danmark maa gøre sig Bebrejdelser vedrørende denne Sag. Den nuværende Regering har derfor iværksat en Undersøgelse af hele Rækken af Konventioner, som er blevet undertegnet, for at udsøge de Konventioner der umiddelbart kan tilpasses vor Lovgivning og vore Forhold. Paa Grundlag af denne Undersøgelses Resultater, paataenker den danske Regering, naar Rigsdagen aabnes i næste Maaned, at forelægge et større Antal Konventioner til Ratifikation. Saaledes har den til Hensigt at foreslaa ratificeret, uden Forbehold og uden Udeladelse af Kapitel III, Generalakten om Forlig og Voldgift, Konventionerne om kemisk Krig, om privat Vaabenhandel og om Handel med Opium. Desuden et Antal af Arbejdskonventionerne, som Arbejderklassen utaalmodigt venter paa at se bragt i Anvendelse.

Men jeg vender mig atter til den almindelige Situation, som er uforandret, og som det gælder om at forbedre. Vilde det ikke være muligt gennem Folkeforbundets Organer at naa til et mere rimeligt Forhold mellem de vedtagne og de ikke ratificerede Konventioner? Vilde det ikke være muligt at paabegynde Undersøgelsen af dette Spørgsmaal i 1ste Kommission og senere at betro det til et Udvalg, hvis Medlemmer skulde vælges af Raadet og Forsamlingen i Fællesskab?

Jeg skal endvidere i denne Forbindelse udtale, at det er muligt, at man undertiden har været en Smule for hurtig til at vedtage Konventioner, og at disse Konventioner ofte har været meget detaillerede og derved manglet den nødvendige Smidighed for at kunne passe til de forskellige interesserede Landes særlige Forhold.

Ganske vist maa man ikke undervurdere Værdien af de vedtagne, men ikke ratificerede Konventioner; de kan tjene som et Ideal, mod hvilket Bestræbelserne rettes; men dette er imidlertid ikke Maalet for Folkeforbundets Arbejde, og denne Tendens synes mig egnet til at svække Tilliden til

Folkeforbundet. Vedtagelsen af Konventionerne vækker Forhaabninger i Landene, men Skuffelse og Mistro opstaar, naar de vedtagne Konventioner stadig forbliver dødt Bogstav. Jeg for mit Vedkommende vilde foretrække, at man iagttog nogen Forsigtighed ved Vedtagelsen, naar man ikke i hvert Fald har en vis Garanti for en tilstrækkelig Tilslutning, og jeg tillader mig følgelig at fremsætte dette Synspunkt saavel til denne høje Forsamling som til de enkelte Staters velvillige Overvejelse.

Blandt de Opgaver, som melder sig i den nærmeste Fremtid, er ogsaa en Undersøgelse af, hvilke Følger Kellogg-Briand-Pagten, hvilken vi hilser med Glæde, kan faa paa Forbundspagtens Bestemmelser. Jeg har med Glæde hørt, at den britiske Premierminister har paakaldt Opmærksomheden for dette Spørgsmaal.

Endvidere vil jeg gerne fremhæve de økonomiske Vanskeligheder, under hvilke en Række Stater lider. Nogle Stater har søgt at overvinde deres egne Vanskeligheder ved at forhøje Toldskrankerne, men saaledes overvinder man ikke de internationale Vanskeligheder. Det

er sikkert, at den almindelige Misfornøjelse med Toldskrankerne forøges i Befolkningerne, og at man vilde modtage med Glæde Fortsaatelsen af det allerede begyndte Arbejde for en Forstaaelse paa det økonomiske Omraade. Som Repræsentant for et lille Land ser jeg meget vel de Vanskeligheder, som det er nsdwendigt at overvinde. De Ord, som den franske Konsejlspræsident, Hr. Briand, fornylig har udtalt til Fordel for en mere intim Samvirken mellem Landene, har vakt nyt Haab hos Folkene. Jeg haaber, at Folkenes Forbund vil have Kraft til i denne Aand at udarbejde en Ordning, som kan sætte Folkenes Samvirken i Stedet for den økonomiske Krig.

Endelig er der et vigtigt Spørgsmaal tilbage, som siden Krigens Slutning i 1918

ganske særligt har interesseret alle Folkenes store Masser. Det er Afrustningsspørgsmaalet.

Det er Dem allerede bekendt, at den danske Regering dette Efteraar agter at forelægge et Lovforslag om en indgribende Ændring af Landets militære Organisation. I 1924 havde jeg den Ære fra denne Talerstol i faa Ord at nævne det Forslag, som vi dengang havde i Sinde at forelægge. I Aar har Regeringen til Hensigt at forelægge et lignende Forslag, som foreslaar en Omdannelse af Hæren og Flaaden til militært organiserede Styrker, hvis Formaal skal være i Krise- og Krigstider at vaage over vore Grænser og føre Tilsyn med vore Farvande.

Danmark føler sig ikke truet af nogen af sine Naboer. Den Fare, som kan frembyde sig for os, er en almindelig Krig, hvori de store Magter deltager. Som Følge af vor særlige Stilling er vi overbevist om, at vore Styrker ikke vil være tilstrækkelige som væbnede Styrker overfor de Styrker, som vil blive sat i Bevægelse i det Tilfælde, at en saadan Krig udbryder. Det er denne Kendsgerning, som vi ønsker at bibringe det danske Folk og andre Nationer Forstaaelsen af. Men iøvrigt er vi naturligvis besluttet paa at organisere vore land- og sømilitære Styrker paa en saadan Maade, at de er fuldstændig tilstrækkelige til at opfylde de Forpligtelser, som maatte kunne komme til at paahvile os i Henhold til Neutralitetsoverenskomsterne af 1907, eller som maatte være en naturlig Følge af vor Stilling som Medlem af Folkenes Forbund.

Vi slutter os til den Tanke, der er udtrykt i Folkeforbundspagtens Artikel 8, som siger, at hvert Lands militære Styrker bør være afpasset efter deres særlige Forhold. Ligesom vi ønsker at organisere vore militære Styrker i Overensstemmelse med vort Lands Forhold, saaledes anerkender vi ogsaa, at det er naturligt, at andre Stater indretter sig efter deres Forhold, som maaske er meget forskellige fra vore. Vi forstaaer, at de store Staters militære Styrker kan betragtes under andre Synsvinkler end de smaa Staters, og vi forstaaer ogsaa, at hos adskillige smaa Stater, som ikke føler den samme Sikkerhed, som vi, overfor

deres Naboer, kan Forholdene være ganske forskellige fra de i Danmark fremherskende. Men bortset fra de Forhold, som efter vor Opfattelse forklarer den Politik, som Danmark bør følge, ønsker jeg at tilføje et Ord vedrørende den almindelige Situation med Hensyn til Opfyldelsen af de Løfter, der indeholdes i Pagtens Art. 8.

Under de skiftende danske Regeringer har det gentagne Gange fra denne Talerstol været fremhævet, at det for Folkeforbundets moralske Autoritet overfor Landene og Folkene er af den største Betydning, ja, endogsaa nødvendigt, at man meget snart skrider til Gennemførelsen af Pagtens Art. 8, om Begrænsning af Rustningerne. Danmark har under forskellige Regeringer fordret dette uden Hensyn til de forskellige Meninger vedrørende Spørgsmaalet om vor nationale militære Ordning. Jeg ved, at jeg ved at insistere paa dette Ønske er i Overensstemmelse med Følelserne i det Folk, som jeg repræsenterer.

Alt, hvad der allerede er gjort i denne Retning, har været et overordentligt nyttigt forberedende Arbejde, og der er indtruffet opmuntrende Begivenheder, som har opfyldt os med Forhaabninger: Geneve-Protokollen, Locarno, Thoiry, Pariserpagten, Erstatnings-konferencen og nu Haagerkonferencen. Vi underkender ikke noget af det, som er udrettet. Men alt har sin Tid. Det synes mig, at Tiden er inde, hvor Folkeforbundet bør forlade Forberedelsesstadiet og gaa over til de første Handlinger, som kan vække Glæde hos Folkene, og som kan sikre Tilliden til dets Arbejde, en Tillid, som er en af de fornemste Betingelser for dets Autoritet.

Lad os huske paa den ubestridelige Kendsgerning, at for dem, som har underskrevet Pagten, er der med Hensyn til Begrænsning af Rustningerne en fundamental og højtidelig Forpligtelse, saaledes som Hr. Benes allerede udtalte under den 4de Forsamling, idet han tilføjede: »Hvis Folkeforbundet ikke naar noget Resultat i dette Arbejde, svigter det, og vi med det, en af vore største Forpligtelser. Vi krænker Pagten.«

I 1930 er der gaaet 10 Aar, siden Folkeforbundet skabtes. Jeg tillader mig at haabe, at Folkeforbundets første Jubilæum vil se Afrustningskonferencen realiseret, og at det vil lykkes paa denne Konference at standse Rustningskapløbet og at gøre de første Skridt hen imod almindelig Afrustning for at lægge Grunden til en varig Fred mellem Folkene.

Kilde

Stauning, Th. (1931). Tanker og Taler: Et Billede af 25 Aar i det offentlige Liv. København og Oslo: Jespersen og Pios Forlag

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/til-folkeforbundets-planarforsamling>